

Aleksi Tikkakoski

KATSOJA, FANI, VAI YSTÄVÄ?
Parasosiaalisten suhteiden muodostuminen
suoratoistoalustoilla

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Toukokuu 2022

TIIVISTELMÄ

Aleksi Tikkakoski: Katsoja, fani, vai ystävä? – Parasosiaalisten suhteiden muodostuminen suoratoistoalustoilla.

Kandidaatin tutkielma

Tampereen yliopisto

Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma

Toukokuu 2022

Tässä tutkielmassa käsittelen parasosiaalisia suhteita suoratoistoalustoilla. Tutkielma on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena, jonka aineistona on kahdeksan vuosina 2019–2021 julkaistua vertaisarvioitua tutkimusta, jotka käsittelevät kukin jollain tavalla parasosiaalisia ilmiöitä suoratoistoalustojen yhteydessä. Tutkimuskysymykseni on: *Mitkä tekijät vaikuttavat parasosiaalisten ihmissuhteiden muodostumiseen suoratoistoalustoilla?*

Tärkeimpiä tekijöitä on sekä striimaajaan, että katsojaan liittyviä. Pääpaino on striimaajalla, joka voi omalla toiminnallaan luoda positiivisia kokemuksia ja tunteita katsojilleen. Striimaajan viehättävyys, persoona, huumori ja samaistuttavuus vaikuttavat huomattavasti parasosiaalisen suhteen muodostumiseen. Kun striimaaja jakaa katsojille omia kokemuksiaan, näkemyksiään ja tunteitaan, hän vaikuttaa katsojilleen lähestyttävämältä. Henkilökohtaisten asioiden jakaminen vaikuttaa erityisesti silloin, kun katsojalla on samanlaisia näkemyksiä ja kokemuksia. Striimaajan tapa puhutella yleisöään vaikuttaa myös yleisön katsojakokemukseen ja siten parasosiaalisen suhteen muodostumiseen. Jos katsojia puhutellaan yksilöinä, parasosiaalisten kokemusten todennäköisyys on suurempi. Myös katsojien puhuttelu ryhmänä auttaa, mutta ei yhtä paljon. Jos striimaaja ei kiinnitä katsojiin huomiota ollenkaan, läheisyyden tunnetta ei koeta yhtä helposti.

Katsojien osalta yksinäisyys ja ekstroverttiys vaikuttivat positiivisesti parasosiaalisten suhteiden vahvuuteen. Verrattuna perinteiseen mediaan, kuten televisioon ja elokuvaan, suoratoistoalustat mahdollistavat osittaisen kaksisuuntaisen vuorovaikutuksen. Suoratoistoalustoilla on mekaniikoita kuten keskusteluikkuna, jonka kautta katsoja voi palvelun rajoitusten puitteissa vaikuttaa myös striimaajaan. Tämä rajallinen kaksisuuntainen väylä erottaa suoratoistoalustat muusta mediasta tässä yhteydessä, koska perinteisesti parasosiaalinen vuorovaikutus mediassa on määritelty nimenomaan yksisuuntaiseksi, eikä tämä määritelmä sellaisenaan enää kuvaa suoratoistoalustojen tilannetta täydellisesti.

Avainsanat: Parasosiaalinen suhde, Parasosiaalinen vuorovaikutus, suoratoisto, affektii-
vinen työ, sisällöntuotanto, Twitch, striimaaja, mediatutkimus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	KÄSITTEET.....	3
	2.1 Parasosiaalinen vuorovaikutus	3
	2.2 Parasosiaalinen suhde.....	3
3	TUTKIMUSASETELMA.....	5
	3.1 Tutkimuskysymys.....	5
	3.2 Analyysimenetelmä.....	5
	3.3 Tutkimusaineisto	6
4	TULOKSET	8
5	POHDINTA.....	15
	5.1 Tulosten pohdinta.....	15
	5.2 Tulevaisuuden jatkotutkimus.....	17
6	YHTEENVETO.....	19
	LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

Videopelit ja niiden *suoratoisto* ovat vuosien kuluessa muodostuneet valtavaksi harrastukseksi ja liiketoiminnaksi. Suoratoistolla, tai *livestriimauksella*, tarkoitetaan mediaympäristöä, jossa *striimaaja* jakaa reaaliajassa sisältöä kuten pelejä omalta tietokoneeltaan internetin välityksellä yleisölleen katsottavaksi. Vuonna 2021 Yhdysvaltojen pelialan markkinoiden arvoksi ilmoitettiin 85,86 miljardia Yhdysvaltain dollaria (USD) ja peleihin kulutetun rahan määräksi Yhdysvalloissa 11,6 miljardia USD (Clement, 2021). Myös suoratoistojen katselumäärät ovat kasvaneet vuosien kuluessa huomattaviin lukuihin. Erityisesti COVID-19 pandemian alkupuolella, maaliskuussa 2020, *Twitch.tv*:n katsojalukemien keskiarvo nousi 1,4 miljoonasta 2,4 miljoonaan ja korkeimmillaan koko pandemian aikana katsojaluvut ovat ylittäneet 6,5 miljoonaa (Streamcharts, n.d.).

Erityisesti pelien suoratoistosta on tullut valtavan suosittua ja tämä median muoto on mahdollistanut yleisöjen muodostumisen monenlaisten pelaajien ja pelaamisen ympärille. Erona videopalveluihin on oleellisesti se, että suoratoiston aikana pelaaja ja yleisö voivat vuorovaikuttaa keskenään reaaliajassa ja tämä on muodostunut omaksi osakseen pelien katselukokemusta (Taylor, 2018).

Tutkimuksen kautta on myös osoitettu, että striimaajan ja katsojien välille voi muodostua *parasosiaalisia suhteita* (Leith, 2021; Lim ym., 2020). Parasosiaalisella suhteella tarkoitetaan esiintyjän ja katsojan välistä yksipuoleista suhdetta, jossa katsoja kokee ystävyyttä ja läheisyyden tunnetta esiintyjää kohtaan (Horton & Wohl, 1956). Kowert ja Daniel (2021) toteavat myös, kuinka nykYTEknologia on sosiaalisen median ja suoratoiston kautta mahdollistanut tyypillisesti yksisuuntaiseksi omaksutun parasosiaalisen suhteen avaamisen myös toiseen suuntaan, jolloin katsojat voivat myös vaikuttaa ja olla osittain suoraan tekemisissä mediapersoonan kanssa.

Omasta mielestäni tämä parasosiaalinen ilmiö on erittäin mielenkiintoinen, ja itsekin olen seurannut erilaisia kanavia eri suoratoistoalustoilla. Parasosiaalinen ilmiö yhdistettynä suoratoiston suureen suosioon tekee siitä erinomaisen tutkimuskohteen ja sitä onkin tähän asti tutkittu viime vuosien aikana. Tämän takia haluankin tässä tutkielmassa perehtyä parasosiaaliseen ilmiöön suoratoistoalustoilla ja erityisesti parasosiaalisten suhteiden muodostumiseen ja siihen vaikuttaviin tekijöihin. Näiden tekijöiden ymmärtäminen voisi tulevaisuudessa auttaa suoratoistoalustojen kehittämiseen, jotta niistä saataisiin enemmän hyötyä irti. Sisällöntuottajat ja striimaajat voisivat kehittää omaa toimintaansa tavalla, joka parantaa suoratoistokokemuksen laatua katsojille. Kun sisältö on katsojille houkuttelevampaa, myös suoratoistoalustoille liiketoiminta voisi nousta katsojamäärien kasvaessa.

Tutkielma etenee seuraavalla tavalla. Aluksi esittelen tärkeimmät käsitteet, jotta tutkimusten tulosten ja termien tulkitseminen on mahdollisimman selkeää. Luvussa 2.1 esittelen parasosiaalisen interaktion ja luvussa 2.2 parasosiaalisen suhteen. Näiden kahden termin erottaminen toisistaan on oleellista, jotta tutkimustulosten kohdalla ymmärretään kumpaa näistä on mitattu. Tämän jälkeen käyn läpi tutkimusasetelman luvussa 3. Ensinnä esittelen tutkimuskysymykseni ja sen jälkeen analyysimenetelmän, sekä tutkimusaineiston ja sen keruun. Sen jälkeen seuraa tutkimusaineiston tulosten käsittely luvussa 4. Tässä luvussa käyn läpi aineistoa tutkimus kerrallaan, tuoden esille tuloksia ja havaintoja, jotka vastaavat tutkimuskysymykseeni. Tämän jälkeen luvussa 5 käyn läpi tuloksista nousutta pohdintaa, kysymyksiä ja näkökulmia, sekä mahdollisista tulevaisuuden tutkimuksen aiheista ja kysymyksiä. Lopuksi annan vielä tutkielmasta yhteenvedon, jossa käyn läpi tärkeimmät tulokset, niiden merkityksen, ja arvioin tutkielman tavoitteita ja kuinka hyvin ne on saavutettu.

2 KÄSITTEET

Tässä osiossa esittelen tutkielman kannalta oleelliset käsitteet: *parasosiaalinen vuorovaikutus* ja *parasosiaalinen suhde*. Luvussa 2.1 määritellään parasosiaalinen vuorovaikutus ja luvussa 2.2 käydään läpi parasosiaalinen suhde. Horton ja Wohl (1956) alun perin määrittivät ”parasosiaalisen ilmiön” johon parasosiaalinen vuorovaikutus ja parasosiaalinen suhde kuuluvat, mutta he eivät tehneet selkeää rajausta näiden kahden välille. Dibblen ym. (2016) mukaan nämä kaksi termiä on kuitenkin hyvä erottaa toisistaan, koska niitä on aiemmin käytetty keskenään vaihtokelpoisesti, mikä on vaikeuttanut niiden ymmärtämistä ja käsittelyä tutkijoiden keskuudessa. Nämä ovat kuitenkin heidän mielestään kaksi eri käsitettä, joihin vaikuttaa osittain samoja, mutta myös eri tekijöitä.

2.1 Parasosiaalinen vuorovaikutus

Parasosiaalisella vuorovaikutuksella tarkoitetaan yksipuoleista, esiintyjän ja yleisön välistä kanssakäymistä. Tällainen vuorovaikutus on tyypillisesti esiintyjän hallitsema, eikä yleisö tyypillisesti pääse vaikuttamaan sen kulkuun ja kehitykseen. Esiintyjä voi olla saatavissa säännöllisesti, jolloin vuorovaikutuksesta tulee säännöllinen ja suunniteltu osa katsojan arkea ja rutiineja. Katsoja pääsee näin kokemaan jaetun osan esiintyjän julkista ja jopa yksityistä elämää. Katsojat pystyvät myös valikoimaan tilanteet ja persoonat, joiden kanssa ovat tekemisissä ja he voivat lopettaa vuorovaikutuksen, jos kokevat sen epätyytyttäväksi (Horton & Wohl, 1956). Suoratoiston ympäristö luo poikkeuksen yksipuoleisuuden keskusteluikkunoiden kautta. Esimerkiksi Twitch.tv mahdollistaa viestien lähettämisen katsojilta striimaajalle ja myös katsojien toistensa välillä. Dibble ym. (2016) toteavat, että parasosiaalisessa interaktiossa on hyödyllistä käsitteellistää, että katsoja aistii molemminpuolisen tietoisuuden ja huomion esiintyjän ja itsensä välillä lähtöksen tai esityksen aikana.

2.2 Parasosiaalinen suhde

Kun edellä mainittu vuorovaikutus johtaa pysyvään ystävyyden ja läheisyyden tunteeseen, puhutaan Hortonin ja Wohlin (1956) mukaan parasosiaalisesta suhteesta. Tällai-

sessä suhteessa katsoja kokee tuntevansa esiintyjän tai persoonan kuin läheisen ystävän. Katsoja tuntee tarkkailun kautta esimerkiksi esiintyjän ulkonäön, äänen, elekielen ja käyttäytymistavat tietyissä tilanteissa. Tällainen kokemus ja läheisyyden tunne vaatii aikaa kehittyäkseen ja siihen voi liittyä viittauksia, jotka voivat ulkopuoliselle olla joko merkityksettömiä tai jopa salaperäisiä. Hortonin ja Wohlin (1956) Käsittely aiheesta keskittyi pääosin television, radioon ja teatteriin, joiden kautta mediapersoonat pyrkivät esiintymisen keinoin luomaan yhteyden katsojiinsa.

Parasosiaalisille suhteille on leimallista, että ne voivat saavuttaa erittäin suuren määrän ihmisiä huolimatta siitä, että suoran kontaktin saaminen on hyvin rajattua. Esimerkiksi mediapersoonien katsojille, faniposti ja meet and greet -tapaamiset ovat ainoat keinot tavata ja olla suoraan tekemisissä näiden persoonien kanssa (Kowert & Daniel, 2021).

3 TUTKIMUSASETELMA

Tässä luvussa esittelen tutkielman tutkimusasetelman. Ensin kerron tutkimuskysymyksen luvussa 3.1, sitten luvussa 3.2 analyysimenetelmän kuvaus ja lopuksi luvussa 3.3 esittelen kerätyn tutkimusaineiston. Luvun lopussa on vielä taulukko, jossa on esitelty analysoitavat artikkelit.

3.1 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymyksenäni tässä tutkielmassa on

Mitkä tekijät vaikuttavat parasosiaalisten ihmissuhteiden muodostumiseen suoratoistoalustoilla?

Tässä tutkimuksessa keskityn siihen mitkä tekijät vaikuttavat parasosiaalisten suhteiden muodostumiseen suoratoistoympäristössä. Sosiaalinen media on merkittävä osa niin striimaajien, kuin yleisesti sisällöntuottajien toimintaa, mutta tutkielman koon puitteissa rajaan aihetta nimenomaan suoratoistoalustalla tapahtuvaan vuorovaikutukseen. Esimerkiksi *Twitterissä* ja *Instagramissa* tapahtuvaa vuorovaikutusta ei siis oteta tässä tutkielmassa huomioon, vaikka useimmat striimaajat ovatkin aktiivisia myös muissa sosiaalisissa medioissa.

3.2 Analyysimenetelmä

Valitsin analyysimenetelmäksi kuvailevan kirjallisuuskatsauksen. Valitsin tämän siksi, että se on yleiskatsaus, jolla ei ole tarkkoja sääntöjä tai aineiston valintaan liittyviä rajoituksia ja se sopii myös kuvailtavan ilmiön ominaisuuksien luokitteluun. (Salminen, 2011) Tämä sopii omiin tarkoituksiini hyvin, koska tarkoitukseni on nimenomaan tarkastella parasosiaalisten suhteiden muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä ja kuinka ne esiintyvät tai ovat läsnä suoratoiston alustoilla ja ympäristössä. Tarkemmin, tutkielmaa voidaan luonnehtia narratiiviseksi yleiskatsaukseksi, jonka tarkoitus on tiivistää aiemmin tehtyä tutkimusta, ja jonka tutkimusaineisto ei ole käynyt läpi systemaattista seulaa. (Salminen, 2011)

3.3 Tutkimusaineisto

Tämän tutkielman aineisto on kerätty Tampereen yliopiston Andor -hakupalvelulla, sekä Joseph Seeringin (2022)¹ ylläpitämän *Twitch Bibliography* -kokoelman kautta. Aineisto koostuu englanninkielisistä vertaisarvioituista artikkeleista, jotka käsittelevät tutkimukseni aihetta. Tein hakuja ensisijaisesti englanniksi, koska suomenkielistä tutkimusta aiheesta on hyvin vähän. Hakulauseeni ja suluissa niiden antamien tulosten määrät olivat:

- “parasocial relationship” AND streaming (258)
- "parasocial relationship" AND twitch (61)
- "parasocial relationship" (1380)
- "game streaming" AND parasocial (35)
- twitch AND streaming (25 633)

Hakutulokset rajasin vertaisarvioituihin, englanninkielisiin artikkeleihin. Näistä tuloksista lähdin seulomaan oleellisia artikkeleita otsikoiden, tiivistelmien ja avainsanojen avulla. Haluttujen hakusanojen joukossa oli muun muassa:

- parasocial relationship
- parasocial interaction
- streaming
- twitch
- game streaming
- video games

Avainsanojen lisäksi luin artikkelien tiivistelmät, joista hain yhteyttä suoratoistoalustoihin, kuten Twitchiin sekä näillä alustoilla tapahtuvaan vuorovaikutukseen ja parasosiaaliin ilmiöihin sisällöntuottajan ja katsojien välillä. Muutamia uusia artikkeleita hain

¹ Joseph Seeringin “Twitch Bibliography” -kokoelma on alun perin julkaistu 14.3. 2018.

myös valikoitujen artikkeleiden lähdeluetteloiden kautta, mikäli ne vastasivat tutkielmani aihetta ja täyttivät edellä mainitut vaatimukset. Tutkielmani oli alun perin tarkoitus keskittyä nimenomaan Twitchiin, mutta aineiston haun ja rajauksen aikana päätin laajentaa kriteerejä yleisesti kaikkiin suoratoistoalustoihin. Tätä kautta sain laajennettua hakuani niin, että sain enemmän monipuolisempaa aineistoa tutkielmaan analysoitavaksi. Lopulliseksi tutkimusaineistoksi muodostui kahdeksan vertaisarvioitua artikkelia. Alla taulukko 1 analysoitavista teksteistä kuvauksineen

TAULUKKO 1. Tutkimusaineiston artikkelit

Kirjoittajat ja julkaisuaika	Tutkimusaihe	Menetelmä
Jodén & Strandell, 2021	Vuorovaikutusrituaalit ja katsojan sitoutumisen rakentaminen	Laadullinen sisällönanalyysi
Kowert & Daniel, 2021	Parasosiaalisten suhteiden teorian muutokset teknologiaympäristön kehittyessä.	Kirjallisuuskatsaus
Leith, 2021	Twitch-keskustelussa esiintyvät sanalliset merkit parasosiaalisista suhteista.	Luonnollisen kielen käsittely
Lim ym. 2020	Halukas identifikaatio (wishful identification), tunteellinen sitoumus, ja uskollisuus striimaajaa kohtaan.	Kyselytutkimus
McLaughlin & Wohn, 2021	Parasosiaalisten suhteiden ja vuorovaikutuksen enteet suoratoistoympäristössä.	Kyselytutkimus
Woodcock & Johnson 2019	työ (Affective labor) ja esiintymisen Twitch:ssä.	Haastattelu & etnografia
Wulf ym., 2020	Katsojien katselukokemukset Twitchissä.	Kyselytutkimus
Wulf ym., 2021	Katsojien kokemukset parasosiaalisesta interaktiosta Twitchissä.	Netti-kokeilu

4 TULOKSET

Jodén ja Strandell (2021) tutkivat artikkelissaan striimaajan ja katsojien välistä vuorovai-
kutusta analysoimalla neljästä eri Twitch -lähetyksestä otettuja tallennuksia laadullisen
sisällönanalyysin keinoin. Tallennuksissa oli mukana myös striimin keskustelualue, jossa
oli nähtävissä katsojien viestit, hymiöt mukaan lukien. Heidän tuloksistaan käy ilmi,
kuinka positiivisen, ystävällisen ilmapiirin ylläpitäminen johtaa onnistuneeseen lähetyk-
seen. Tutkimuksen aineistossa oli toistuvasti esillä kolme strategiaa rohkaista katsojien
osallistumista ja sosiaalisen ilmapiirin ylläpitämistä: striimaajan aitous, katsojien tiedos-
taminen, ja kollektiivisten pronomien käyttö.

Tutkimuksessa katsojat osoittivat merkkejä osallistumisesta ja läheisyydestä, kun strii-
maaja avautui omista henkilökohtaisista kokemuksistaan tai mielipiteistään. Tällaisten
kokemusten jakamisen kautta katsojat pääsivät myös vaikuttamaan esimerkiksi strii-
maajan tulevaisuuden suunnitelmiin jakamalla omia mielipiteitään ja näkemyksiään kes-
kusteltavista aiheista. Henkilökohtaisten kokemusten jakaminen ja keskustelu osoitti
rohkaisevan parasosiaalisia suhteita erityisesti silloin, kun striimaajan esille tuomat nä-
kemykset ja mielipiteet olivat samoilla linjoilla katsojien kanssa (Jodén & Strandell,
2021).

Jodénin ja Strandellin (2021) mukaan toinen merkittävä tekijä yhteisön ilmapiirin ylläpi-
tämiseen oli katsojien suora tiedostaminen. Tätä striimaajat tekivät puhuttelemalla ylei-
söään suoraan heidän käyttäjänimillään. Tiedostaminen tapahtui toistuvasti, kun katso-
jat esittivät kysymyksiä striimaajille, jotka vastasivat niihin. Aineiston perusteella ne strii-
maajat, jotka keskittyivät sosiaaliseen kumppanuuteen, saivat enemmän kysymyksiä
verrattuna heihin, joille esiintyminen itsessään oli suurempi osa lähetystä. Katsojat sai-
vat henkilökohtaista huomiota myös silloin, kun he tukevat striimaajaa esimerkiksi tilaa-
malla heidän kanavansa, tai lahjoittamalla striimaajalle rahaa. Tällöin lähetyksen ruu-
dulle ilmestyy useimmiten ilmoitus, joka näkyy kaikille osapuolille ja striimaaja kiitti
näistä tuen osoituksista katsojiaan henkilökohtaisesti. (Jodén & Strandell, 2021.)

Jodénin ja Strandellin (2021) tulosten mukaan kollektiivisten pronomien käytöllä striimaaja loi yhteistä sosiaalista ilmapiiriä käyttämällä *minä* pronominin sijaan monikkoa *me*. tällöin katsojat saavat vaikutelman yhteisestä tekemisestä ja yrityksestä. Yleisön puhuttelu monikossa poistaa ryhmän sisäisiä rajoja sekä rohkaisee yhteisten tunteiden jakamiseen esimerkiksi onnistumisen hetkellä. Kokonaisuudessaan, Jodén ja Strandell (2021) osoittivat, kuinka striimaaja voi aktiivisella vuorovaikutuksella ylläpitää positiivista sosiaalista ilmapiiriä, joka edistää sekä yhteisön yhteenkuuluvuutta että katsojien positiivisia sosiaalisia tuntemuksia, jotka mahdollistavat muun muassa parasosiaalisten suhteiden muodostumista striimaajan ja yleisön välille.

Leith (2021) hyödynsi tutkimuksessaan botteja kerätäkseen tietoja Twitchin eri kategoriaista ja niiden suosituimmista kanavista. Botit keräsivät yleistä tietoa kanavien toiminnasta löytääkseen suosituimmat kanavat ja sitten nauhoittivat näillä kanavilla lähetyksen aikana keskustelualueella lähetettyjä viestejä kuukauden ajan. Nämä viestit analysoitiin sen jälkeen *Luonnollisen kielen käsittelyllä* (natural language processing), jolla haluttiin tutkia viestien sanallista välittömyyttä (verbal immediacy), kuten kysymysten esittämistä, huumoria, toisten puhuttelua nimellä, toisten kehumista ja keskustelun avauksia.

Leithin (2021) löydösten mukaan striimaajalle osoitetuissa viesteissä oli huomattavissa johdonmukaisesti enemmän sanallista läheisyyttä, kuin katsojille osoitetuissa viesteissä. Tämän perusteella hän toteaa, että katsojat kokivat suurempaa läheisyyttä striimaajaan, kuin toisinpäin, mikä on yksi merkki parasosiaalisten suhteiden olemassaolosta. Toinen merkittävä löydös oli, että suoratoiston sisällöllä ei ollut merkittävää vaikutusta sanallisen läheisyyden tasoon. Striimaajan ja katsojien välinen suhde ei siis ollut riippuvainen siitä mitä striimaaja tekee tai tuottaa lähetyksen aikana. Twitchissä on mahdollista sekä pelata pelejä, että esimerkiksi vain keskustella katsojien kanssa *Just chatting* -kategoriasa, mutta Leithin (2021) tulosten mukaan sisällön luonteella ei ole huomattavaa vaikutusta havaittavaan sanalliseen läheisyyteen esiintyjän ja katsojan välillä.

Lim ym. (2020) suorittivat kyselytutkimuksen, jossa analysoitiin 485 vastausta satunnaisesti valituilta henkilöiltä, jotka kertoivat katsoneensa suoratoistolähetyksiä vähintään kerran kuluneen puolen vuoden aikana. Vastaajilta kysyttiin myös sukupuoli, ikä, asuinalue, sekä kuukausitulot. Kyselyn vastaukset ilmoitettiin asteikolla 1 – 5 (1 = vahvasti erimieltä, 5 = vahvasti samaa mieltä).

Limin ym. (2020) tutkimuksessa perehdyttiin halukkaan identifikaation (wishful identification), eli halun käyttäytyä tai olla kuin jokin mediassa esiintyvä persoona (Feilitzen & Linné, 1975), yhteyttä katsojan kokemaan parasosiaaliseen suhteeseen. Tutkimuksessa myös kartoitettiin halukkaan identifikaation, tunteellisen sitoumuksen, parasosiaalisen suhteen, ja katsojan uskollisuuden välisiä suhteita ja vaikutuksia. Uskollisuudella tässä tutkimuksessa tarkoitettiin katsojan todennäköisyyttä palata takaisin striimaajan lähetkseen toistuvasti. (Lim ym., 2020.)

Eryteisesti, Lim ym. (2020) toteavat, että halukas identifikaatio vaikuttaa parasosiaalisen suhteen muodostumiseen positiivisesti. Toisin sanoen, mitä enemmän katsoja haluaa olla tai käyttäytyä kuin striimaaja, sitä vahvempi on heidän välisensä parasosiaalinen suhde. Myös parasosiaalisen suhteen positiivinen vaikutus katsojan uskollisuuteen todettiin. Viimeisenä mainintana tulokset korostivat, että sekä halukas identifikaatio että tunteellinen sitoumus vaikuttivat parasosiaalisten suhteiden kautta katsojien uskollisuuteen, eli tapaan palata saman striimaajan lähetykseen toistuvasti.

Lim ym. (2020) myös tunnustivat tutkimuksensa rajoittuvan tiettyyn alueeseen, eikä kykene selittämään esimerkiksi striimaajien taloudellista tukemista lahjoitusten kautta. He myös toteavat, että kyselyssä oli analysoitu vain aktiivisia katsojia, joten tutkimuksessa ei analysoitu vastauksia henkilöiltä, jotka ovat rekisteröityneet alustalle, mutta eivät ole aktiivisia ja säännöllisiä katsojia.

Kyselytutkimuksessaan McLaughlin ja Wohn (2021) tutkivat sekä parasosiaalista vuorovaikutusta, että parasosiaalisia suhteita kahtena eri käsitteenä. He korostavat näiden kahden ilmiön erottamista toisistaan, koska niitä on aiemmin käytetty vaihtokelpoisesti keskenään, jolloin tutkimustulokset ovat olleet epäselkeitä, kun ei voida olla varmoja

kumpaan tilanteeseen tai ilmiöön niillä viitataan. Heidän tutkimuksensa tarkoitus oli määritellä enteitä, jotka ovat tyypillisiä näille kahdelle ilmiölle. Kyselyn yhteydessä vastaajia pyydettiin nimeämään heidän lempistriimaajansa, jotta kyselyn teettäjällä voisi kysyä jatkokysymyksiä sekä katsojan ja striimaajan välisestä parasosiaalisesta suhteesta, että striimaajan ja katsojan ominaispiirteistä.

Käyttäen erilaisia mittauskeinoja, McLaughlin ja Wohn (2021) mittasivat tutkimuksessa striimaajan ominaispiirteitä, henkilökohtaista viehättävyyttä, fyysistä viehättävyyttä ja suoran vuorovaikutuksen määrää. Kyselyn vastaajilta mitattiin yksinäisyyttä ja ekstroverttiyttä. Osallistujien omasta luonteesta kysyttiin avoimia kysymyksiä ja myös heidän katselutottumuksiaan selvitettiin: kuinka kauan hän on seurannut lempistriimaajaansa ja kuinka usein he katsovat lähetystä ja kuinka kauan kerralla. (McLaughlin & Wohn, 2021)

McLaughlinin ja Wohnin (2021) tuloksista kävi ilmi, että katsojan yksinäisyys, ekstroverttiys, striimaajan ja katsojan suhteen pituus, suora vuorovaikutus, ja henkilökohtainen viehättävyys olivat yhteydessä vahvempiin parasosiaalisiin suhteisiin. Muilla mitatuilla tekijöillä ei havaittu olevan merkittävää vaikutusta. Näistä vaikuttavista tekijöistä henkilökohtainen viehätys oli vahvin tekijä parasosiaalisen suhteen muodostumiselle. Myös suoralla vuorovaikutuksella, kuten katsojan puhuttelulla, nähtiin merkittävä positiivinen vaikutus parasosiaaliseen interaktioon ja pienempi, mutta merkittävä vaikutus parasosiaaliseen suhteeseen. Tämän vuoksi striimaajalla on siis huomattava rooli parasosiaalisen suhteen muodostumisen kannalta.

Katsojan yksinäisyydellä McLaughlin ja Wohn (2021) havaitsivat olevan positiivinen vaikutus parasosiaaliseen suhteeseen, mutta taas negatiivinen vaikutus parasosiaaliseen vuorovaikutukseen. He arvioivatkin, että tämä epäjohdonmukainen yhteys näiden kahden välillä voi olla syy aiempiin epäjohdonmukaisiin tutkimustuloksiin yksinäisyyden vaikutuksista näihin parasosiaalisiin ilmiöihin. Tämä entisestään korostaa tutkijoiden aiempaa argumenttia siitä, että nämä ilmiöt on selkeästi eroteltava toisistaan, jotta tiedetään mitä ollaan mittaamassa missäkin tutkimuksissa tulevaisuudessa. Ekstroverttiydellä havaittiin olevan positiivinen vaikutus parasosiaalisiin suhteisiin. Tutkijat arvioivat tämän

johtuvan siitä, että ekstrovertit ihmiset, jotka todennäköisemmin viettävät aikaa useampien ihmisten kanssa, muodostaisivat todennäköisemmin parasosiaalisia suhteita suoratoistoympäristössä. Tutkijoiden mukaan ekstroverttien rohkeus osallistua lähetykseen reaaliaikaisessa vuorovaikutustilanteessa kasvattaa parasosiaalisten suhteiden muodostumisen todennäköisyyttä.

Woodcock ja Johnson (2019) käyttivät tutkimuksessaan haastatteluita sekä etnografista dataa. Sata haastattelua suoritettiin striimaajien ja e-urheilu persoonallisuuksien kanssa ympäri maailmaa eri pelitapahtumissa ja tutkimuksen tekijät suorittivat etnografista tutkimusta paikan päällä saadakseen haastatteluille kontekstia. Sen lisäksi, aineistoa täydennettiin etnografisella suoratoistolähetysten tarkkailulla, jossa tarkkailtiin 200 eri lähetystä. Tutkimuksen tarkoituksena oli analysoida striimaajien kokemuksia suoratoistoympäristöstä sekä striimaajien tekemästä työstä ja esiintymisestä.

Woodcock ja Johnson (2019) korostava *affektiivisen työn* (affective labor) merkitystä Twitchissä. Affektiivisella työ tarkoitetaan työtä ja toimintaa, jolla pyritään luomaan tunteellisia kokemuksia toisille ihmisille tai vaikuttamaan niihin (Negri, 2004). Woodcockin ja Johnsonin (2019) artikkeli keskittyy striimaajien kokemuksiin siitä, millaista affektiivista työtä he tekevät luodakseen mahdollisimman houkuttavan ja mieluisan katselukokemuksen. Haastatteluista tuli vahvasti ilmi striimaajien yritys luoda mahdollisimman nautittavan katselukokemuksen joko omana itsenään tai keksityn hahmon roolissa. Heidän mukaansa muun muassa persoonallisuus, huumori ja pelitaidot ovat tekijöitä, jotka houkuttavat katsojia suoratoiston ja parasosiaalisen asetelman ääreen. (Woodcock & Johnson, 2019.)

Wulf ym. (2020) suorittivat kyselyn, jossa kansainvälisistä peliyhteisöistä kerätyiltä 548:ltä Twitch-käyttäjiltä kysyttiin yleisesti heidän Twitchin käyttötottumuksista: lempipeli, jota seurata, katselutiheys, ja eri ominaisuuksien hyödyntäminen. Sen jälkeen he vastasivat kysymyksiin liittyen parasosiaalisiin suhteisiin lempistriimaajaansa kohtaan, sekä jännityksen kokemuksiin ja nautinnosta Twitchiä käyttäessä. Parasosiaalisilla suhteilla havaittiin tutkimuksessa olevan yhteys median nauttimiseen ja median nauttimiseen vaikutti keskustelun alueen käyttö lähetyksen aikana.

Myöhemmässä tutkimuksessa Wulf ym. (2021) suorittivat kokeilun, jossa he manipuloivat striimaajan käytöstä nähdäkseen, kuinka tämä vaikuttaa katsojien kokemukseen parasosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Kokeessa striimaaja vuorovaikutti eri tavoilla katsojien kanssa. Ensimmäisessä tapauksessa striimaaja puhutteli katsojaa yksilönä, toisessa tapauksessa yleisöä käsiteltiin yhteisönä, mutta ketään ei nimetty yksittäin käyttäjänimen perusteella ja kolmannessa kohdassa striimaaja ei vuorovaikuttanut millään tavalla, vaan keskittyi koko ajan omaan peliinsä välittämättä keskusteluikkunan toiminnasta. Kokeen jälkeen osallistujia pyydettiin arvioimaan omaa katselukokemustaan erilaisten kysymysten kautta. Kokeen tuloksista kävi selkeästi ilmi, että striimaajan vuorovaikutus katsojien kanssa vaikuttaa huomattavasti parasosiaalisen vuorovaikutuksen kokemukseen. Käyttäjät, joita striimaaja puhutteli yksilönä, kokivat eniten parasosiaalista vuorovaikutusta. Seuraavaksi tulivat kollektiivisesti puhutellut katsojat ja viimeisenä olivat he, joita striimaaja ei puhutellut millään tavalla.

Wulf ym. (2021) toteaa, että erot näiden kolmen ryhmän välillä olivat huomattavat ja tulokset osoittavat kuinka se, miten paljon striimaaja antaa katsojilleen huomiota ja ennen kaikkea millä tavalla, vaikuttaa parasosiaalisen vuorovaikutuksen kokemukseen. Oleellista on myös huomion laatu. Yksilöivä puhuttelu luo huomattavasti vahvemman tunteen kuin kaikkien katsojien yhteinen puhuttelu.

Tähän asti käsitellyissä tutkimuksissa on keskitytty inhimillisiin, striimaajaan ja katsojiin vaikuttaviin tekijöihin. Kirjallisuuskatsauksessaan Kowert ja Daniel (2021) ottavat kriittisen otteen parasosiaalisten suhteiden teoriaan ja siihen, kuinka nykyteknologia, esimerkiksi sosiaalinen media ja suoratoistoalustat, ovat muuttaneet parasosiaalisten suhteiden luonnetta. He ehdottavat yksisuuntaisen suhteen sijaan ”yksi ja puoli suuntaista” parasosiaalista suhdetta. Heidän mielestään teknologia on suoratoistopalveluiden kautta luonut uudenlaisen alustan esiintyjille ja katsojille, jolloin tällaisella alustalla Hortonin ja Wohlin (1956) ehdottama yksisuuntainen suhde ei enää päde, koska reaaliaikainen kommunikaatio esiintyjän ja katsojan välillä esimerkiksi suoratoiston keskusteluikkunassa tai muilla sosiaalisen median alustoilla on avannut suhdetta myös toiseen suun-

taan. Aikaisemmin julkisuuden henkilöiden seuraajilla oli pääsy vain median hallitsemaan sisältöön, mutta nykyään sosiaalisen median kautta fanit pääsevät suoraan käsiksi sisältöön, jota mediapersoona itse julkaisee sosiaalisen median sivuilla tai suoratoiston kautta. Kowert ja Daniel (2021) kuvailevat tilannetta seuraavasti:

“Nämä muutokset mediapersoonan ja katsojan välillä suoratoiston yhteydessä edellyttävät parasosiaalisten suhteiden uudelleenkäsitteellistämisen: yksisuuntaisesta potentiaalisesti yksi ja puoli suuntaiseksi. Yhdessä nämä avainosat erottavat suoratoistoympäristön parasosiaaliset suhteet niiden perinteisemmästä käsityksestä mitä tulee niiden laajuuteen ja vaikutukseen.” (Kowert & Daniel, 2021, s.6)

Tämä luo mielenkiintoisen tilanteen, jossa suoratoistoalustojen osuus vaikeutuu entisestään, kun otetaan huomioon se, että parasosiaalisen ilmiön käsitteet ovat jo valmiiksi aiheuttaneet hämmennystä tutkijoiden keskuudessa (McLaughlin & Wohn, 2021). Toisaalta tämä voisi entuudestaan rohkaista entistä huolellisempaa ja perusteellisempaa tutkimusta, jotta päästään yhteisymmärrykseen parasosiaalisten ilmiöiden määritelmästä, merkityksestä ja suhteesta median kehittyvällä alalla, jota teknologia puskee eteenpäin.

5 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin tutkielman tuloksista nousseita ajatuksia. Luvussa 5.1 käyn läpi itse tuloksien johdonmukaisuutta sekä niiden merkitystä. Käsittelen myös tutkielman rajoituksia, puutteita ja niistä johtuvia mahdollisia ongelmia. Luvussa 5.2 käsitellään tutkimuksen kautta nousseita jatkokysymyksiä sekä pohdin mahdollisia tulevaisuuden jatkotutkimusaiheita ja näkökulmia.

5.1 Tulosten pohdinta

Tämän tutkielman aihe oli erittäin rajattu, mikä näkyi myös saatavilla olevassa aineiston määrässä, mutta ne vastaukset mitä sain tutkimuskysymykseen, vaikuttivat keskenään johdonmukaisilta. Jodén ja Strandell (2021) tulivat tulokseen, että striimaajan katsojilleen antama huomio vaikuttaa positiivisesti heidän välisensä suhteen muodostumiseen. Wulf ym. (2021) sekä McLaughlin ja Wohn (2021) päätyivät samaan tulokseen ja sen lisäksi Wulf ym. (2021) korostivat, että yksilöllinen katsojan huomiointi on tehokkaampaa, kuin kollektiivinen yleisön puhuttelu.

Mainittavaa on, että kuten Limin ym., (2020) artikkelissa todettiin, monet parasosiaalisten ilmiöiden tekijät vaikuttavat vahvasti myös toisiinsa. Tämä tekee erilaisten tekijöiden rajoista hyvin häilyviä ja minusta tuntuukin, että tarvitsisin paljon enemmän tutkimusta ja tietoa, jotta tämä inhimillisten tekijöiden verkostoa voisi kuvata perusteellisesti. Olen myös varma, että on edelleen asioita, jotka eivät käyneet ilmi juuri tästä aineistosta ja perusteellisempi katsaus parasosiaaliseen ilmiöön niin suoratoistoalustojen ulko- kuin sisäpuolellakin olisi looginen seuraava askel kokonaisvaltaisemman kuvan saamiseksi. Ei tämä tietenkään tarkoita, että analysoidut tulokset eivät ole päteviä, mutta monimutkaisen aiheen analysointiin näin rajallisella aineistolla on suhtauduttava varovaisesti.

Aineiston johdonmukaisien tulosten takia sanoisin, että parasosiaalisten ilmiöiden esiintyminen on tällä hetkellä hyvin ymmärrettyä asiaa. Joten siinä mielessä uusien näkökulmien tuominen voisi olla paikallaan. Toisaalta tämäkin vaikutelma voi olla seurausta oman aineistoni pienuudesta ja tiukoista rajoista, jolloin näkökulmia on käytännössä vain se yksi: *parasosiaaliset ilmiöt suoratoistoalustalla* ja sen tulokset ovat käytännössä

aina samat, mutta mahdollisesti hieman eri mittareilla tarkasteltuna. Analysoimani tutkimukset käyttivät kaikki hyvin ihmislähtöisiä menetelmiä. Tarkoitan tällä, että käytännössä kaikki aineisto kerättiin joko haastatteluiden, kyselyiden tai etnografian keinoin. Poikkeuksena oli Leith (2021), joka käytti botteja keräämään suuret määrän keskusteluviestejä, jotka sitten kävivät läpi systemaattisen seulan. Nämä ihmisläheiset aineistonkeruumenetelmät vaikuttavat järkevimmiltä, koska kyseessä on ilmiö, joka koskee ihmisten välistä kanssakäymistä. Näin saadaan nauhoitettua ihmisten omia kokemuksia, jotka tosin nekin täytyy jollain analyysimenetelmällä sitten käydä läpi.

Käsittelimäni tutkimukset keskittyivät pääsääntöisesti Twitchiin, mikä oli odotettavaa, koska se on ylivoimaisesti suurin nykyisistä suoratoistoalustoista (Clement, 2022). Uskon myös, että samat tulokset voitaisiin soveltaa tarvittaessa muihinkin suoratoistopalveluihin, sillä ne ovat päätoiminnaltaan hyvin samanlaisia. Mutta erilaisiakin palveluita löytyy ja niillä voi olla erilaisia juuri niiden tarpeisiin soveltuvia ominaisuuksia, mikä voi vaikuttaa siihen, miten niiden yhteisöt muodostuvat (Kowert & Daniel, 2021). Toisaalta suurten käyttäjämääriensä takia Twitchin olettaisin olevan myös luotettavin, mikäli halutaan suuria otantamääriä aineistoa. Mutta mikäli Leithin (2021) tavoin kerätään aineistoa Twitchin keskustelualueelta, pitäisin mielessä mahdollisten tarkoituksellisesti häiritsevien viestien olemassaolon. Toki voidaan väittää, että ne ovat osa suoratoistoalustan toimintaa ja käyttäjien kulttuuria, mutta nimimerkin takana olevien henkilöiden motivaatioita ei kuitenkaan voi varmuudella koskaan sanoa. Leith (2021) myös itse huomauttaa, että esimerkiksi Twitchin keskustelussa käytettävät hymiöt aiheuttivat ainakin hänen datansa keruussa paljon turhaa sisältöä, joka täytyi seuloa pois, koska kyseisten hymiöiden käytöstä ja merkityksestä ei voida olla varmoja. Ellei sitten käytetä erikseen aikaa yksittäisten yhteisöjen ja niissä käytettävän kielen ja ilmaisun merkityksiin. Toisaalta tämäkin seulonta johtui siitä, että hänen tutkimuksessansa haettiin hyvin tietynlaista striimaajan ja katsojien välistä kommunikaatiota, joten aineiston seulonta sinänsä ei ole tässäkin tapauksessa mitenkään ainutlaatuinen ongelma.

Käsittelimäni aineiston ajankohtaisuuden arvioin olevan hyvä, sillä ne kaikki on julkaistu vuosina 2019–2022, joten kyseessä on korkeintaan noin kolme vuotta vanhoja julkaisuja. Uskon myös suoratoiston suosion kasvaessa, että jatkossa tutkimuksiakin tulee lisää kiitettävää tahtia, joten tämänkin tutkielman kaltaisen kirjallisuuskatsauksen voi suorittaa uudestaan ja saada uutta aineistoa hyvinkin pian.

5.2 Tulevaisuuden jatkotutkimus

Lähdin tekemään tätä tutkielmaa tarkoituksena ymmärtää parasosiaalisten ilmiöiden toimintaa suoratoistoalustoilla ja vaikka vastauksen löysin, heräsi matkan varrella myös lisää kysymyksiä. Analyysini keskittyi vain itse suoratoistoalustalla tapahtuvaan vuorovaikutukseen, mutta sisällöntuottajien toiminta ei kuitenkaan rajoitu siihen. Käytännössä kaikki striimaajat, jotka itse tiedän ja tunnistan, käyttävät aktiivisesti myös muita sosiaalisia medioita, kuten esimerkiksi *Youtube*, *Twitter*, *Instagram*, ja *TikTok*. Täten heidän vuorovaikutuksensa yleisön kanssa ei ole rajattu vain Twitchin kaltaisille alustoille. Tämän vuoksi näkisin tarpeelliseksi tutkia sisällöntuottajien kokonaista läsnäoloa sosiaalisessa mediassa. Sosiaalisen median läsnäolon vuoksi striimaajien vuorovaikutus katsojiin ei välttämättä lopu siihen, kun lähetys päättyy vaan sen jälkeenkin he voivat olla edelleen tekemisissä seuraajien ja fanien kanssa käytännössä ympäri vuorokauden. Sosiaalisesta mediasta on tullut niin merkittävä ja jatkuvasti läsnä oleva osa jokapäiväistä elämäämme, että vain yhden alustan analysointi ei mielestäni riitä rakentamaan kuvaa mediapersoonien ja heidän seuraajiensa välisestä vuorovaikutuksesta tai suhteesta.

Toinen itseäni kiinnostava jatkokysymys on parasosiaalisten suhteiden vaikutus. Millaisia positiivisia, negatiivisia tai neutraaleja vaikutuksia parasosiaalisilla ilmiöillä voi olla? Jos ymmärrämme miten nämä suhteet muodostuvat ja mihin niitä voidaan hyödyntää, niin hyvässä kuin ehkä pahassa, voisi tämä auttaa meitä kehittämään vallitsevaa media-ympäristöä sekä sisällöntuotantoa ja sen ympärillä pyörivää liiketoimintaa. Ylen artikkelissa Vanha-Majamaa (2022) tuo esille tapauksia siitä, kuinka julkisuuden henkilöiden,

erityisesti muusikoiden fanit ovat toiminnallaan ajaneet artisteja pois sosiaalisesta mediasta. Artikkelissa tuodaan esille parasosiaaliset suhteet ja se, millaisia odotuksia ne luovat faneille heidän idoleistaan, ja kuinka tällainen suhde voi muuttua hyvin myrkylliseksi. Se, mitä artistit ovat tai eivät ole faneilleen velkaa on henkilökohtainen arvokysymys meille jokaiselle, mutta minua kiinnostaa kuinka päällisin puolin positiivinen artistien ja fanien välinen suhde voi kääntyä ympäri ja aiheuttaa tilanteen, jossa vahinkoa pääsee syntymään puolin tai toisin.

Entä mikä on katsojien keskinäisen vuorovaikutuksen rooli parasosiaalisessa vuorovaikutuksessa? Tämän tutkielman aineisto keskittyi vahvasti striimaajan ja katsojien väliseen vuorovaikutukseen, eikä juurikaan ota kantaa katsojien välisiin suhteisiin. Kowert ja Daniel (2021) ottivat esille, kuinka nykyaikana fanit voivat helposti liittyä erilaisiin striimaajien ympärille muodostuneisiin yhteisöihin. Mikä on näissä faniryhmissä ja yhteisöissä käydyn keskustelun ja sisällönjaon merkitys striimaajille tai sisällöntuottajille?

6 YHTEENVETO

Tutkimuskysymykseeni sain aineistostani tyydyttävän vastauksen. Analysoiduista tutkimuksista kävi ilmi, että suoratoistoalustoilla on monia eri tekijöitä, jotka vaikuttavat sekä parasosiaalisiin suhteisiin, että parasosiaaliseen interaktioon. Nämä tekijät voivat koskea joko alustojen käyttäjiä: striimaajia ja katsojia, mutta myös alustat itse ominaisuuksineen vaikuttavat siihen, miten parasosiaaliset suhteet juuri tässä mediassa muodostuvat ja tämä antaa suoratoistoalustoille omanlaisen näkökulman parasosiaalisia ilmiöitä tarkastellessa.

Striimaajiin ja heidän toimintaansa vaikuttavia tekijöitä oli eniten ja niiden vaikutukset myös todettiin vahvimiksi (McLaughlin & Wohn, 2021). Oleellista on striimaajan käytös. Jos striimaaja antaa itsestään ystävällisen ja lähestyttävän kuvan, kokevat katsojat suuremmalla todennäköisyydellä läheisyyttä häntä kohtaan. Mikäli striimaaja saa katsojat kokemaan yhteisöllisyyttä vuorovaikutuksen keinoin, on se lähes varma tapa rohkaista parasosiaalisia suhteita. Striimaaja voi tehdä tämän esimerkiksi jakamalla henkilökohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä asioista, jolloin katsojat saavat mahdollisuuden samaistua näihin kokemuksiin ja suoratoistoalueiden keskustelun alueen vuoksi he voivat myös jakaa omia näkemyksiään ei ainoastaan striimaajalle, vaan myös toisille katsojille, mikä edelleen auttaa luomaan yhteisöä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta katsojien ja striimaajan kesken. Mitä enemmän katsojat ovat striimaajan kanssa samoilla linjoilla asioista, sitä vahvempia parasosiaalisia suhteita muodostuu. (Jodén & Strandell, 2021.) Striimaajan käytöksessä vaikuttavaksi tekijäksi todettiin myös katsojien puhuttelun tyyli. Katsojat kokevat parasosiaalisen vuorovaikutuksen vahvimmin, jos heitä kohdellaan yksilöinä. Vuorovaikutus ei ole yhtä vahva, jos heitä puhutellaan yhteisönä. (Wulf ym., 2021.) Yhteenkuuluvuutta ja yhteisen tekemisen tunnetta vahvisti myös se, että striimaaja puhuu me-muodossa sen sijaan että puhuu vain itsestään minä-pronominilla (Jodén & Strandell, 2021). Toisaalta taas, mikäli striimaaja ei puhu yleisölleen ollenkaan, ei vuorovaikutusta koeta vahvana (Wulf ym., 2021).

Woodcockin ja Johnsonin (2019) mukaan tällainen striimaajan ylläpitämä esiintyminen joko omana itsenään tai keksittyä persoonana on merkittävä osa sisällöntuottajien niin sanottua affektiivista työtä, jolla he haluavat muokata ja luoda positiivisia tunteellisia kokemuksia katsojissaan. He pyrkivät tekemään tätä esiintymällä mahdollisimman mielenkiintoisena, jotta katsojien huomion saadaan pidettyä, jotta he palaisivat striimien ääreen mahdollisimman usein. Voidaan siis sanoa, että itse striimaaja ja hänen persoonansa on oleellisin osa katsojille tarjottavaa sisältöä, kun käsitellään parasosiaalisia suhteita.

Myös katsojiin vaikuttavia tekijöitä oli läsnä monia. Oleellisimpia oli katsojien tunteellinen sitoutuminen striimaajaan, sekä katsojien halu olla ja käyttäytyä kuin striimaaja (Lim ym., 2020). Tämä mielestäni kytkeytyy hyvin aiemmin mainittuun striimaajan samaistuttavuuteen ja osoittaa, kuinka merkittävä osa inhimillisistä tekijöistä sitoutuu tavalla tai toisella yhteen ja vaikuttavat myös toisiinsa. Yksinäisyys ja ekstroverttiys nostettiin myös merkittäväksi piirteeksi, jotka nostavat parasosiaalisen suhteen todennäköisyyttä.

Aineistosta kävi myös ilmi suoratoistoalustojen oleellinen piirre: Ne eivät ole täysin yksisuuntaisia kuten monet muut mediat. Tämä luo oleellisen kysymyksen ja ongelman parasosiaalisten ilmiöiden kohdalla, sillä ne on määritelty alun perin yksisuuntaisiksi. Toki ainakin tämän tutkielman aineiston pohjalta voidaan sanoa, että parasosiaalisia tunteita on ehdottomasti olemassa, mutta kuten Kowert ja Daniel (2021) toivat esille, suoratoisto on avannut uusia väyliä mediapersoonien ja katsojien välille ja näitä väyliä kulkee nyt molempiin suuntiin. Parasosiaalisten interaktion ja suhteiden määrittely yksisuuntaisiksi on siis hieman ongelmallista, jos on kyseessä esimerkiksi Twitch, jossa katsojat voivat alustan rajoitusten puitteissa vaikuttaa striimaajaan niin viestien kuin hymiöiden kautta. Tämä suoratoiston tilanne muistuttaa hieman Hortonin ja Wohlin (1956) kuvailemaa tilannetta, jossa mediapersoonaa voi hetkellisesti poistua lavalta ja keskustella yleisön kanssa esimerkiksi esittämällä heille kysymyksiä. Tätä epäselvää tilannetta ei auta sekään, että parasosiaalisen vuorovaikutuksen ja parasosiaalisen suhteen käsit-

teitä on käytetty aiemmin vaihtokelpoisesti niin, että tutkimuksissa on voitu puhua yhdestä, mutta todellisuudessa onkin mitattu toista (Dibble ym., 2016; McLaughlin & Wohn, 2021).

Tässä tutkielmassa kuvailin parasosiaalisten suhteiden muodostumiseen suoratoistoalustoilla vaikuttavia tekijöitä. Kerätty aineisto oli hyvin rajallinen, mutta tutkielman laajuuteen nähden se riitti siihen, että sain luotua kuva niin inhimillisistä, kuin alustoihin liittyvistä tekijöistä ja ominaisuuksista, jotka vastaavat tutkielman tutkimuskysymykseen. Tuloksiin on kuitenkin hyvä suhtautua kriittisesti, koska kuten analysoidusta aineistostakin kävi ilmi, ei parasosiaalisten ilmiöiden määritelmät ja rajat ole yksiselitteisesti linjassa suoratoistoalustojen muodostaman vuorovaikutusympäristön kanssa. Toisaalta tämä ei missään nimessä tarkoita, etteikö tutkimusten tulokset olisi sellaisinaan päteviä, vaan pikemminkin korostaa tarvetta jatkotutkimukselle ja keskustelulle olemassa olevien käsitteiden ja tutkimusten roolista nykyajan nopeasti muuttuvalla median kentällä.

LÄHTEET

- Clement, J. (11.5.2022). *Number of hour watcher on leading gaming live stream platforms worldwide in 1st quarter 2022, by platform* Haettu 12.5.2022 osoitteesta <https://www.statista.com/statistics/1030795/hours-watched-streamlabs-platform/>
- Clement, J. (19.10.2021). *Video game industry – Statistics & Facts*. Haettu 12.5.2022 osoitteesta https://www.statista.com/topics/868/video-games/#topicHeader_wrapper
- Dibble, J. L., Hartmann, T., & Rosaen, S. F. (2016). Parasocial interaction and parasocial relationship: Conceptual clarification and a critical assessment of measures. *Human Communication Research*, 42(1), 21–44. <https://doi.org/10.1111/hcre.12063>
- Feilitzen, C., & Linné, O. (1975). Identifying with television characters. *Journal of communication*. (s. 51-55) <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1975.tb00638.x>
- Horton, D., & Richard Wohl, R. (1956). Mass communication and para-social interaction: Observations on intimacy at a distance. *psychiatry*, 19(3), 215–229. <https://doi.org/10.1080/00332747.1956.11023049>
- Jodén, H., & Strandell, J. (2021). Building viewer engagement through interaction rituals on Twitch. tv. *Information, Communication & Society*, 1–18. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1913211>
- Kowert, R., & Daniel Jr, E. (2021). The one-and-a-half sided parasocial relationship: The curious case of live streaming. *Computers in Human Behavior Reports*, 4, 100150. <https://doi.org/10.1016/j.chbr.2021.100150>
- Leith, A. P. (2021). Parasocial cues: The ubiquity of parasocial relationships on Twitch. *Communication monographs*, 88(1), 111–129. <https://doi.org/10.1080/03637751.2020.1868544>
- Lim, J. S., Choe, M. J., Zhang, J., & Noh, G. Y. (2020). The role of wishful identification, emotional engagement, and parasocial relationships in repeated viewing of live-streaming games: A social cognitive theory perspective. *Computers in Human Behavior*, 108, 106327. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106327>

- McLaughlin, C., & Wohn, D. Y. (2021). Predictors of parasocial interaction and relationships in live streaming. *Convergence*, 27(6), 1714–1734.
<https://doi.org/10.1177/13548565211027807>
- Negri, A. (2004). Multitude: war and democracy in the age of empire. *Multitudes*, (4), 107–117.
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus?: Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja.
- Seering, J. (14.3.2018). *Twitch Bibliography*. Haettu 12.5.2022 osoitteesta https://docs.google.com/spreadsheets/d/1s1jyvJR3K_b8FmH1X-U_Xa6EP1Od2iAIOgaz98b2_A0/edit#gid=0
- Streamcharts (julkaisu aika tuntematon). *Twitch streaming statistics*. Haettu 12.5.2022 osoitteesta <https://streamcharts.com/overview>
- Taylor, T. L. (2018). *Watch me play: Twitch and the rise of game live streaming* (Vol. 13). Princeton University Press.
- Vanha-Majamaa A. (27.4. 2022) *Behm jättäisi Instagramin heti, jo sei olisi artisti – maailmalla poptähdet lähtevät nyt somesta ovet paukkuen, koska eivät kestä enää fanejiaan*. Yle Uutiset | Yle.fi <https://yle.fi/uutiset/3-12419673>
- Woodcock, J., & Johnson, M. R. (2019). The affective labor and performance of live streaming on Twitch. *television & New Media*, 20(8), 813–823.
<https://doi.org/10.1177/1527476419851077>
- Wulf, T., Schneider, F. M., & Beckert, S. (2020). Watching players: An exploration of media enjoyment on Twitch. *Games and culture*, 15(3), 328–346.
<https://doi.org/10.1177/1555412018788161>
- Wulf, T., Schneider, F. M., & Queck, J. (2021). Exploring viewers' experiences of parasocial interactions with videogame streamers on twitch. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(10), 648–653. <http://doi.org/10.1089/cyber.2020.0546>